

Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības pieejamības paaugstināšanas un kvalitātes uzlabošanas plāns

Normatīvais pamats:

Pašvaldību likuma 4. panta pirmās daļas:

9. punkts nosaka pašvaldības atbildību nodrošināt iedzīvotājiem atbalstu sociālo problēmu risināšanā, kā arī iespēju saņemt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus;

6. punkts uzdod pašvaldībai gādāt par iedzīvotāju veselību — organizēt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību.

Rīgas iedzīvotāju vajadzības pēc sociālās palīdzības un sociālajiem pakalpojumiem paliek aizvien kompleksākas - iedzīvotāju vidējais vecums pieaug, pieaug arī iedzīvotāju skaits, kuriem objektīvu apstākļu dēļ nepieciešams pašvaldības atbalsts. Pēdējos gados Latvijas ekonomika ir stagnējusi, tas ir radījis arī sociālas sekas, ko nāksies risināt arī nākamā sasaukuma Rīgas domei.

Tomēr daudzas sociālās problēmas ir ilglaicīgas – piemēram, sociālo pakalpojumu nepietiekamais apjoms, kas noved pie nepieciešamības gaidīt rindā, lai pakalpojumu saņemtu. Rīgas domes atbildīgā iestāde ir mērķtiecīgi strādājusi, lai nodrošinātu daudzveidību sniegtajos pakalpojumos, piesaistot nevalstiskos un privātos pakalpojumu sniedzējus. Jāuzteic iestādes gatavība slēgt Valsts pārvaldes iekārtas likumā paredzētos deleģēšanas līgumus (šajā segmentā ir ievērojams uzlabojums, salīdzinot ar situāciju, kāda bija pirms pieciem gadiem), kas partneriem ļauj rēķināties ar noteiktu sniedzamo pakalpojuma apjomu un izmaksu segšanas mehānismu, tomēr šajā jomā vēl ir iespējams tālāks progress. Nevalstisko organizāciju un privāto partneru aizvien plašāka iesaiste sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības sniegšanā dotu Rīgas pašvaldībai iespēju sasniegt visdažādākās sociālā riska grupas un palīdzēt tiem, kam nepieciešams, daudz pilnvērtīgāk. Šāda organizatoriska pieeja ļautu koncentrēt misijas organizācijās kompetentus darbiniekus, kuri ilglaicīgi spētu ievērojami nostiprināt sociālā darba kvalitāti Rīgā un caur to arī Latvijā.

Sociālā darba profesionāļi (gan pašvaldības, gan partnerorganizāciju nodarbinātie) esošajā vienotajā atbildības sistēmā ir novērtēti nepamatoti zemi, ņemot vērā aizvien pieaugošās profesionālās prasības, bieži vien īpaši smagos darba apstākļus un lielo atbildību. Tas vairo riskus, ka pakalpojumi un palīdzība netiks sniegta laikā un pietiekamā apjomā.

Pašvaldība aktīvā veidā ir iesaistījusi veselības aprūpes pakalpojumu tirgū, ar savām kapitālsabiedrībām ietekmējot pakalpojumu tirgu. Tomēr nav skaidri principi līdzdarbībai tirgū – pašvaldības veselības aprūpes iestādes bieži vien dara tieši to pašu, ko jau dara valsts un privātie pakalpojumu sniedzēji, toties jomās, kur tiešām būtu vajadzīga pašvaldības iesaiste (būtiskas daļas pakalpojumu pieejamības finansiāls atbalsts, tādu pakalpojumu, kā piemēram, paliatīvā aprūpe pieejamība Rīgas teritorijā vispār), pašvaldība un tās īpašumā esošās veselības aprūpes kapitālsabiedrības bieži vien ir inertas.

Plāns:

Rīgas pašvaldība turpinās veidot un attīstīt izvērstu sociālā atbalsta sistēmu, mērķtiecīgi iesaistot nevalstiskās organizācijas un uzņēmumus, piedāvājot nediskriminējošu pieeju, tādējādi nodrošinot daudzveidību, augstu kvalitāti un plašu pieejamību. Rīgas pašvaldība palīdzēs rīdziniekiem, lai tiem būtu pieejami veselības aprūpes pakalpojumi, darot to visefektīvākajā iespējamā veidā, nebojājot konkurenci un atbalstot privātas investīcijas veselības aprūpes sektorā, proti, piedāvājot atbalstu rīdziniekiem neatkarīgi no pakalpojuma sniedzēja dibinātāja statusa.

1. Izbeigtas rindas uz sociālajiem pakalpojumiem, plašāks sociālo pakalpojumu klāsts

1. Rīgas pašvaldība būtiski mainīs sociālo pakalpojumu sniegšanas sistēmu, paredzot būtiski lielāku nevalstisko organizāciju un uzņēmumu iesaisti. Pašvaldība noteiks kvalitātes standartus un kontrolēs to ievērošanu, kā arī finansēs vai līdzfinansēs attiecīgu pakalpojumu pieejamību, balstoties uz reālo pieprasījumu un prioritizējot izmaksu ziņā efektīvākos risinājumus. Minētie noteikumi tiks apstiprināti ilgtermiņam (10 gadiem), paredzot atbilstošu izmaksu pārskatīšanas mehānismu, kas garantēs pakalpojumu sniedzēju darbu un veicinās motivāciju plašam nevalstisko un privāto pakalpojumu sniedzēju lokam piedalīties. Ar šo pieeju īsā laikā ir iespējams likvidēt rindas, piemēram, uz pansionātiem vai aprūpes pakalpojumu mājās.
2. Vienlaikus Rīga plaši praktizēs ilgtermiņa (uz laika periodu vismaz pieci gadi) deleģēšanas līgumus noteiktu klientu vajadzībām domātu sociālo pakalpojumu sniegšanā, ievērojami palielinot pakalpojumu apjomu un paredzot atbilstošu ikgadējo izmaksu pārskatīšanas mehānismu, kas garantē attiecīgo nevalstisko organizāciju vai uzņēmumu darbības izmaksu segšanu un attīstību. Šī pieeja ievērojami paātrinās sociālo pakalpojumu rindu likvidāciju, kā arī veicinās sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības mērķtiecīgumu un kvalitāti, bet jo īpaši – pakalpojumu atbilstību dažādu klientu grupu patiesajām vajadzībām.
3. Pašvaldība veiks sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu vajadzību regulāru izvērtējumu, atbilstoši koriģējot pakalpojumu grozu.
4. Pašvaldība pārskatīs un palielinās sociālā darba profesionāļu atalgojumu gan pašvaldības iestādēs, gan nevalstiskajās organizācijās un uzņēmumos nodarbinātajiem, kas sniedz pašvaldības finansētus sociālos pakalpojumus, lai nodrošinātu atlīdzību, kas atbilstu minētās profesijas prasībām un Rīgas pašvaldība pārtrauktu zaudēt konkurencē par profesionāļiem citām pašvaldībām.
5. Rīga ātri likvidēs rindas uz sociālajiem mājokļiem, izmantojot konceptuāli jaunu, citu pieeju, kas nodrošinās ātru ievērojama skaita jaunu mājokļu pieejamību sociālā atbalsta sniegšanai likumā noteiktajām sociālā atbalsta grupām (*par šo vairāk “Mājokļu pieejamības plānā”*).

2. Veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības uzlabošana

1. Rīgas pašvaldība uzsāks mērķtiecīgu atbalsta programmu veselības aprūpes pakalpojumu pieejamības nodrošināšanā – identificētajās jomās, kur ir lielākais nesegtais pieprasījums pēc valsts finansētiem pakalpojumiem, sākotnēji īpaši ambulatorajos pakalpojumos un izmeklējumos, Rīgas pašvaldība līdzfinansēs ar ilglaicīgi garantētu līdzmaksājumu šo pakalpojumu pieejamību rīdziniekiem, tādejādi sekmējot atbilstošo speciālistu piesaisti. Līdzmaksājums tiks piesaistīts konkrētam rīdziniekam un to varēs izlietot pie jebkura pakalpojuma sniedzēja, kas sniedz šo valst finansēto pakalpojumu. Īpaša prioritāte šajā jomā būs veselības aprūpes pakalpojumiem bērniem.
2. Rīga uzdos savā īpašumā esošajām veselības aprūpes iestādēm koncentrēties tikai uz tādu pakalpojumu sniegšanu, kas objektīvi nav pietiekamā apjomā pieejami Rīgas teritorijā. Konkurences kropļošana tiks izbeigta nekavējoties.